

De spiegel en het scherm

Paul Verstraten

Gisteravond zag ik samen met een paar andere mensen *THE BAD AND THE BEAUTIFUL* van Vincente Minnelli (1952). Lana Turner (toen een grote 'star') speelt de grote filmstar, 'zichzelf'. Na afloop van de film praatten we nog wat na, zoals gebruikelijk. Het viel me op (waarom nu?) dat we altijd in de tegenwoordige tijd praten als we het over acteurs en actrices hebben. 'Als Lana Turner daar in die auto zit en haar bontmantel wegglijdt...'

Film laat mensen leven, herleven, betovert ons met de illusie van werkelijkheid. Waarom het me nu opviel, duidelijker dan andere keren, dat napraten in de tegenwoordige tijd?

Was het niet vanwege het feit, dat ik laatst een recente foto van Lana Turner zag in *The Village Voice* naar aanleiding van haar onlangs verschenen autobiografie? Daar stond ze op die foto, een 'grand old lady': verouderd, de haren nog steeds met dat rare blonde, de handen plechtig gevouwen zoals 'oudere vrouwen' betaamt, screen. Maar er is iets met haar ogen dat de tand des tijds heeft doorstaan, tijdloos lijkt te zijn.

Films zijn betoverend, maar ook wreed voor acteurs en actrices. De betovering is die van de mythe, de mythe der onsterfelijkheid. Een aards hiernamaals. Ik vraag me af wat Lana Turner ervaart als ze haar eigen films weer terugziet, zichzelf gespiegeld ziet. Wie kent niet die lugubere scène in *SUNSET BOULEVARD* waarin Gloria Swanson verdronken is in de filmbeelden van haar eigen (stomme film) verleden, waar ze met haar eigen fetisj zeult als een levend lijk. Hoe luguber en 'ongezond' ook, ik snap het wel. Zijn films voor acteurs en actrices ook geen betoverend sprookje: 'Er (ik) was eens...' Als de film uit de doos gehaald wordt, herrijst tijdelijk de Phoenix uit zijn as.

De verhouding van een acteur ten aanzien van zijn eigen film-beeld, lijkt mij problematies. Na zelf in *CASTA DIVA* gestaan te hebben als acteur is me dat duidelijk. Het geeft me een gevoel van een verliefde Narcissus, die de blaadjes van een liefdesbloem plukt: 'Ik ben het wel, ik ben het niet, ik ben het wel...' Ik kom er nooit goed uit, alsof de bloem oneindig veel blaadjes heeft. Deze begoocheling in en door de tijd met het beeld laat me even vertwijfeld als de

verliefde, die zelfs het antwoord van het laatste blaadje niet echt kan of durft te geloven. Ik heb CASTA DIVA gezien in het bijzijn van vrienden en kennissen en na afloop gaf de regisseur aan zijn acteurs het gebaar om mee op te staan en het applaus in ontvangst te nemen. Ik bleef zitten vanwege die ambivalentie: 'Ik ben het wel/niet'. Ook enigszins vanwege het gevoel 'bestolen' te zijn, uitgeleend te zijn. Net als de eerste mensen voor de kamera, die bang waren omdat die het 'beeld van de mens opneemt zonder diens blik te beantwoorden', zoals W. Benjamin ergens schrijft; er is daar op het scherm iets wat van mij is, maar ik krijg er geen vat op. De spiegel is toch alleen maar gereflekteerd glas als je je beeld wilt aanraken, de film alleen lichtvlekken op een wit doek.

Maar je hoeft niet altijd je hand uit te steken, soms gaat het ook andersom. In de eerste sekvens, bij het Binnengasthuis, loop ik op een terras, op blote voeten. Op een gegeven moment loop ik naar rechts, stop even en veeg iets onder mijn voeten vandaan. Het waren – niet voorziene – kiezelsteentjes die zich in mijn voet geperst hadden. Steeds als ik dat fragment zag, voelde ik iets onder mijn voet, alsof ik opnieuw in die steentjes trapte. Het is een wreed en betoverend moment voor een acteur; de hallucinatie van de Phoenix.

Zou ik over dertig jaar die steentjes nog onder mijn voet voelen?